

ปรัชญาปฏิรูปนิยมกับรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตร ในศตวรรษที่ 21
Reconstructionism Philosophy of Model Agricultural Education in the 21 st Century

อารยา มุสิกกา

Arya Musika

อาจารย์สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail: musika123330@gmail.com

บทคัดย่อ

ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมพัฒนามาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) และผนวกเอาความคิดของปรัชญาที่พัฒนาการนิยม (Progressivism) โดยแนวคิดที่ผสมผสานทำให้ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม เน้นการศึกษาเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาสังคมและสร้างสรรค์รูปแบบของสังคมขึ้นมาใหม่ในอนาคต โดยการพัฒนาเด็กไปสู่จุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนดขึ้น ตามสถานะเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน ในบทความนี้จึงนำเสนอปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมกับรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตร ในศตวรรษที่ 21 ด้วยเหตุที่ว่าประเทศไทยได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ด้วยระบบเทคโนโลยี การสื่อสาร การนำปรัชญาปฏิรูปนิยมมาปรับใช้ในรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตร จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดแนวทางรูปแบบการจัดการศึกษา โดยการทำให้ผู้เรียนมีทักษะ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา และทัศนคติ ค่านิยมที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งน่าจะเป็นการสร้างผู้เรียนที่เหมาะสมกับยุคศตวรรษที่ 21 และมีการเชื่อมโยงกับชีวิตการทำงานจริง ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

คำสำคัญ: ปรัชญาปฏิรูปนิยม รูปแบบการจัดการศึกษาเกษตร การศึกษาศตวรรษที่ 21

Abstract

Educational philosophy, reform, popularization, developed from popular practice philosophy (Pragmatism). And incorporating the ideas of Phipatana philosophy, popularity (Progressivism). By incorporating concepts, making educational reform philosophy popular. Focus on education to bring knowledge to develop society and create new forms of society in the future. By developing the child to the purpose that the learners and teachers jointly set. According to the economic, political, social and current situations of the world in the present. In this article, therefore presents the educational philosophy of popular reform and the form of agricultural education management in the 21st century. With the reason that Thailand has developed continuously and quickly. With communication technology system. Adopting popular reform philosophy in the form of agricultural education management. Therefore, it is important to define the guidelines for educational management. By enabling students to have skills such as thinking skills, problem solving skills. And good attitude values. Can live happily with others. Which should create a suitable learner for the 21st century. And have a stable and sustainable connection with real work life.

Keywords: Reconstructionism Philosophy, Agricultural education management model, 21st century education

1. บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์โลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยตลอดจนรัฐบาลได้มีนโยบาย : Thailand 4.0 ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลักคือเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ดังนั้นประเทศไทย 4.0 จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญคือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart-Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูง (เอกพงษ์ โตชัยศรี, 2562) โดยการให้การศึกษาแก่ประชาชน

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เครื่องมือในการเตรียมประชากรให้มีคุณภาพ คือ การศึกษา การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะดั้งเดิมไปสู่ทัศนะใหม่ โดยการใช้โลกของผู้เรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้จากผู้สอนในชั้นเรียน ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม ตลอดจนความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ ถือเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาการเรียนเพื่ออนาคตให้ก้าวไปทันโลกแห่งเทคโนโลยี แนวความคิดหรือความเชื่อในการจัดการศึกษาก็คือ ปรัชญาการศึกษา ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาจะยึดแนวทางในการจัดการศึกษาหรือปรัชญาของการศึกษาต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของสังคมและสถานการณ์ทางสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย การจัดการศึกษาของประเทศใด ถ้าไม่ยึดการศึกษาที่ถูกต้องก็ไม่มีความหวังที่จะทำให้ประเทศเจริญไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ปรัชญาการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศ (เอกพงษ์ โตชัยศรี, 2562)

ดังนั้นปรัชญาการศึกษาเกษตรที่เหมาะสมกับสถานการณ์โลกในยุคศตวรรษที่ 21 คือปรัชญาปฏิรูปนิยม

เพราะปฏิรูปนิยมมีพื้นฐานมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) เน้นการปฏิบัติ ผสมผสานกับปรัชญาพัฒนาการ (Progressivism) ที่เน้นการพัฒนาเด็กไปสู่จุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนดขึ้น โดยแนวคิดที่ผสมผสานทำให้ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมเน้นการศึกษาเพื่อสังคมเป็นสำคัญ คือผู้เรียนไม่ได้มุ่งพัฒนาตนเองอย่างเดียว แต่เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาสังคมและสร้างสรรค์รูปแบบของสังคมขึ้นมาใหม่ในอนาคตที่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสถานการณ์ของโลกในยุคศตวรรษที่ 21

2. ทำไมต้องเลือกปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม

ปฏิรูป (Reconstruct) หมายถึง บูรณะหรือทำขึ้นใหม่ เพราะถือว่าสังคมในปัจจุบันมีปัญหา ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และศิลปวัฒนธรรมเป็นเหตุต้องแก้ปัญหาอยู่เรื่อย ๆ จึงต้องหาทางสร้างค่านิยมและแบบแผนของสังคมขึ้นมาใหม่ (ไพฑูริย์ ทิพย์สุข, 2562)

ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมนี้พัฒนามาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) และผนวกเอาความคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) เข้าไว้ด้วยกัน (ทองปิลิว ชมชื่น, 2529)

ความเป็นมา : ผู้นำของปฏิรูปนิยมเริ่มจาก จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ตั้งแต่ ค.ศ.1920 เสนอแนวคิดเพื่อปฏิรูปสังคม แต่มีได้มีบทบาทมากขึ้น เพิ่งได้รับความนิยมในปี ค.ศ.1930 ขณะที่สหรัฐอเมริกา ประสบปัญหาด้านภาวะเศรษฐกิจการเมือง และสังคมตกต่ำอย่างมาก ปัญหาคนว่างงานเกิดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม จึงได้เกิดกลุ่มนักคิดแนวหน้า นำโดย จอห์น เอส เค้าท์ส, ฮาโรลด์ รีก์ หาทองแก้ปัญหา โดยใช้ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เลิกล้มระบบเก่าให้หมดหันไปมุ่งสร้างระบบสังคมขึ้นมาใหม่แบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น ค.ศ.1950 ที่ โอดอร์ บราเมลด์ เป็นผู้ทำให้ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง เสนอปรัชญาการศึกษาเพื่อปฏิรูปสังคมในหนังสือหลายเล่ม ทำให้บราเมลด์ได้รับการยกย่องว่าเป็น บิดาของปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (เอกพงษ์ โตชัยศรี, 2562)

แนวคิดพื้นฐาน : ปฏิรูปนิยมมีพื้นฐานมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม ผสมผสานกับปรัชญาพัฒนาการ แนวคิดที่ผสมผสานทำให้ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมเน้นการศึกษาเพื่อสังคมเป็นสำคัญ คือผู้เรียนไม่ได้มุ่งพัฒนาตนเองอย่างเดียว แต่เพื่อนำความรู้พัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ได้ชื่อว่า “แนวทางแห่งการปฏิรูปเพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา” (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์และคณะ, 2544)

ธรรมชาติของมนุษย์ : ธรรมชาติของมนุษย์ในปฏิรูปนิยมคือ มีความสามารถที่จะสร้างจุดมุ่งหมายให้กับชีวิตอย่าง

ชาญฉลาด สามารถทำให้สิ่งแวดล้อมของตนเองดีขึ้น เป็นผู้กำหนดอนาคตตนเอง

จุดมุ่งหมายทางการศึกษา : มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาสังคม มุ่งให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน และมุ่งให้ผู้เรียนค้นหาวิธีการแก้ปัญหา เตรียมตัวเพื่ออนาคต

กระบวนการเรียนการสอน : เน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสนใจความต้องการของตนเอง สนองความสนใจด้วยการค้นคว้า การอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสังคมวิธีการเรียน

การสอนเป็นวิธีการแก้ปัญหาของสังคมโดยตรงอาศัยวิธีแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการแบบโครงการวิธีการของปรัชญา และวิธีการทางประวัติศาสตร์

สถาบันการศึกษา : สถาบันการศึกษาต้องสนใจในเรื่องอนาคต นำทางให้ผู้เรียนพบสังคมใหม่ ให้ผู้เรียนพร้อมที่จะวางแผนให้กับสังคมใหม่ และทำงานร่วมกับสมาชิกอื่นๆ ในสังคมเพื่อจุดหมายร่วมกันสร้างบรรยากาศแห่งประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็น คนส่วนใหญ่ และนำไปปฏิบัติ สถาบันมีหน้าที่ผลิตเด็กให้สามารถช่วยแก้ปัญหาและสร้างสังคมใหม่ที่มีความเท่าเทียม ความยุติธรรมในสังคม

ผู้บริหาร : ต้องมีความคิดกว้างไกล เป็นนักปฏิรูปชอบการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และลงมือปฏิบัติงานในฐานะผู้นำสร้างระเบียบสังคมใหม่ที่ดีให้เกิดขึ้น เพื่อความเหมาะสมกับค่านิยมและวัฒนธรรม ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป

ผู้สอน : ครูต้องเชื่อมั่นในหลักการประชาธิปไตยและนำไปสอนแก่ผู้เรียนต้องเป็นผู้บุกเบิก นักแก้ปัญหา สนใจเรื่องสังคมและปัญหาสังคมอย่างกว้างขวางเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคม ช่วยแก้ไขปัญหาคณิตศาสตร์

ผู้เรียน : เป็นผู้ได้รับการปลูกฝังให้มีความสำนึกในหน้าที่ พร้อมปฏิบัติทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักเทคนิค และวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหาสังคมตามแนวทางประชาธิปไตย โดยครูและนักเรียนร่วมมือกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เรียนต้องเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพื่อการวางแผนปฏิรูปสังคมในอนาคต

วิธีสอน : ควรสร้างบรรยากาศของการมีอิสระ มิใช่ด้วยการบังคับ เสนอแนะวิธีแก้ปัญหา การจัดตารางสอนควรมีการยืดหยุ่น ศึกษาโดยการค้นคว้าและอภิปรายเป็นหลัก ให้ผู้เรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับอนาคต การสอนของครูกับผู้เรียนจึงควรทำงานร่วมกันวางแผน แก้ปัญหา เช่น วิธีทางวิทยาศาสตร์ วิธีการวางโครงการ หรือวิธีแก้ปัญหา

หลักสูตร : เน้นสังคมเป็นหลัก ผู้เรียนต้องเข้าใจสภาพของสังคมดีพอ และมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาสังคม

เช่น ความยากจน การจราจร ยาเสพติด (ไพฑูริย์ ทิพย์สุข, 2562)

ดังนั้นรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรกับการเลือกใช้ปรัชญาปฏิรูปนิยมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน น่าจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 นี้

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ดิเรก วรรณเศียร, 2561) โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง “ทักษะ” ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะในการสร้างความรู้ใหม่ ทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ควบคู่กับ “เนื้อหา” ในสาระวิชาหลักและความรู้อื่นที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น ความรู้เรื่องโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านพลเมือง ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านหลักสูตรที่มีลักษณะกระชับ (lean curriculum) ช่างคิด (thinking curriculum) และบูรณาการ (interdisciplinary curriculum) เพื่อสร้างผู้เรียนที่มี “คุณลักษณะ” อันพึงปรารถนาของโลกศตวรรษที่ 21 ได้นั้นคือ รู้จักคิด รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัวสื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2562)

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะดังนี้ (ดิเรก วรรณเศียร, 2561)

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้บทบาทของผู้สอน คือ ผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกและจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย เนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อนๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ๆ สิ่งใหม่ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ๆ ที่

เกิดขึ้นรวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน การมีสัมพันธภาพในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงานและการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ผู้สอนคือผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ ในการจัดการเรียนการสอน หรือสอนน้อยลงทำให้เรียนรู้ได้มากขึ้น (Teach less, Learn more) แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ผู้สอนเป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือความเต็มใจของผู้สอนที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ผู้สอนจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติ และการฝึกฝนโดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็

6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแงุ่มุมที่แตกต่างจากเดิม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเอง เน้นการเรียนรู้จากปัญหา โดยผู้เรียนจะได้ศึกษาปัญหา อภิปราย ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติจริง ซึ่งการเรียนการสอนแบบนี้จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์จริง

7. การศึกษา คือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายๆ ด้านพร้อมกันไปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นจุดเริ่มของการพัฒนาผู้เรียนหลายๆ ด้าน เช่น คุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน

ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้ (กาญจนา นินัน, 2559)

1. Active Learning เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลองรายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา ฯลฯ ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อสิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

2. Construct เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง อันเกิดจากการได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งทำให้ผู้เรียนรักการอ่าน รัก

การศึกษา ค้นคว้า เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ที่พึงประสงค์

3. Resource เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลายทั้งบุคคลและเครื่องมือทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ (เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ) ธรรมชาติและเทคโนโลยี ตามหลักการที่ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกสถานการณ์”

4. Thinking เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูก ทางคิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น การฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอในลักษณะต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดอย่างรอบคอบมีเหตุผล มีวิจารณญาณ ในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกรับและปฏิเสธข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็นออกได้อย่างชัดเจนและมี เหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

5. Happiness เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นความสุขที่เกิดจาก 1) ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนชอบหรือสนใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการใฝ่รู้ ทำทหาย อยากค้นคว้า อยากแสดงความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ 2) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกกับการเรียน

6. Participation เป็นกิจกรรมที่เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับ ความถนัดความสามารถ ความสนใจ ของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้น มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและสามารถ ประยุกต์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

7. Individualization เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกัตบุคคล ผู้สอนต้องยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพมากกว่าเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างกันโดยมีความเชื่อมั่น ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

8. Good Habit เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา

กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ฯลฯ และ ลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงาน เป็นต้น

9. Self Evaluation เป็นกิจกรรมที่เน้นการประเมินตนเอง เดิมผู้สอนเป็นผู้ประเมินฝ่ายเดียว แต่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและอาจใช้แฟ้มสะสมผลงานช่วย

ดังนั้นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับการนำมาผนวกรวมปรัชญาปฏิรูปนิยมกับรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรน่าจะเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเกษตรที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษใหม่ ที่มีความท้าทายและซับซ้อนยิ่งขึ้น ร่วมกับการปลูกฝังทักษะต่างๆ ผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นระบบ

4. รูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรควรอยู่บน

แนวคิดปรัชญาปฏิรูปนิยม

ปรัชญาการศึกษานั้นมีมากมายและแตกต่างกันออกไปอย่างสิ้นเชิง ขึ้นอยู่ที่ผู้นำการศึกษาจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรไทยควรอยู่บนแนวคิดทางด้านปรัชญาปฏิรูปนิยม ด้วยเหตุที่ว่าปัจจุบันนี้เป็นยุคแห่งการพัฒนาวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดในกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้ (เอกพงษ์ โตชัยศรี, 2562)

1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ เช่น สร้างเส้นทำธุรกิจใหม่ (New Startups) ด้านเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร เป็นต้น

2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ เช่น พัฒนาเทคโนโลยีสุขภาพ เทคโนโลยีการแพทย์ สป่า เป็นต้น

3. กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม เช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์ เป็นต้น

4. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว เช่น เทคโนโลยีด้านการเงิน อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์ โดยไม่ต้องใช้คน เทคโนโลยีการศึกษา อี-มาร์เก็ตเพลส อี-คอมเมิร์ซ เป็นต้น

5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเกษตรควรเลือกปรัชญาการศึกษาที่จะผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพตรงตามโลกในศตวรรษใหม่ ที่มีความท้าทายและซับซ้อนและในขณะเดียวกันผลิตผลทางการศึกษาก็สามารถที่จะตอบโจทย์ความต้องการของรัฐ และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อมองมาที่ปรัชญาการศึกษานั้น ก็จะพบว่าปรัชญาที่น่าสนใจก็คือ ปรัชญาปฏิรูปนิยม เพราะปฏิรูปนิยมมีพื้นฐานมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม ผสมผสานกับปรัชญาพัฒนาการ แนวคิดที่ผสมผสานทำให้ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมเน้นการศึกษาเพื่อสังคมเป็นสำคัญ คือผู้เรียนนำความรู้ไปพัฒนาสังคมใหม่ให้ดีขึ้นและสามารถทำงานร่วมกับสมาชิกอื่นๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. รูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรตามแนวปรัชญาปฏิรูปนิยม ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning : PBL)

การจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปนิยม คือการนำหลักการหรือสาระสำคัญของปรัชญาปฏิรูปนิยมมารวมจัดรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning : PBL) ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการศึกษา	กิจกรรมของผู้เรียน/ปฏิรูปนิยม	กิจกรรมสนับสนุนของครูผู้สอน/ปฏิรูปนิยม
1. เลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา	1.สำรวจความสนใจของตนเอง 1.1 สังเกต ศึกษาข้อมูล 1.2 ติดตามข่าวเหตุการณ์ 1.3 เชื่อมโยงเรื่องที่เรียน 1.4 เชื่อมโยงโดยใช้ web หรือแผนภาพความคิด	1.จัดกิจกรรมสำรวจความสนใจ 1.1 สสำรวจชุมชน 1.2 ไขคำถาม กระตุ้นให้สนใจ 1.3 ไขคำถาม เชื่อมโยงเหตุการณ์ 1.4 ไขสื่อต่าง ๆ 1.5 ช่วยเหลือนักเรียนเลือกเรื่อง/ปัญหา เพื่อทำเป็นโครงการ 1.6 ร่วมกับนักเรียนกำหนดเรื่อง/ปัญหา

2. วางแผน	2.1 กำหนดจุดประสงค์ 1. คิดทบทวนไตร่ตรองหาเหตุผลประกอบในการตัดสินใจ 2. เขียนสิ่งที่ตนต้องการ 3. พูดคุยกับเพื่อนๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ	1. ใช้คำถามให้นักเรียนคิดถึงความต้องการหรือประเด็นที่ต้องการศึกษา 2. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของจุดประสงค์ แสดงความคิดเห็น ขอเสนอแนะให้คิดอย่างรอบคอบ 3. ให้กำลังใจ
	2.2 ตั้งสมมุติฐาน 1. พูดคุยกับเพื่อนเพื่อกำหนดคำตอบล่วงหน้า 2. เลือกคำตอบที่เหมาะสม 3. เขียนสิ่งที่คาดเดาไว้เพื่อรอการพิสูจน์	1. ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคาดเดาคำตอบล่วงหน้าว่าจะเป็นอย่างไรมีผลอย่างไร 2. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ ให้ความคิดเห็น 3. ถามย้ำให้ผู้เรียนคิดอย่างรอบคอบและมั่นใจ ในคำตอบที่คาดคะเน

	2. จัดทำเค้าโครงของโครงการงาน	
3. ลงมือปฏิบัติ	1. ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด 2. บันทึกข้อมูลทุกขั้นตอน 3. ปรึกษากับเพื่อนและครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4. ร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติตามโครงการงาน	1. สังเกต จดบันทึกพฤติกรรมนักเรียน 2. ให้ความช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาเมื่อต้องการ 3. แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม 4. จัดเวทีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะ 5. ให้แรงเสริมกำลังใจ 6. อำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้เรียนตามสภาพของผู้เรียน
4. เขียนรายงาน	1. ศึกษารูปแบบการเขียนรายงานหลาย ๆ รูปแบบ 2. เลือกรูปแบบที่เหมาะสม	1. ให้คำปรึกษาในการเลือกรูปแบบการเขียนรายงาน 2. แนะนำ ดิชมการเขียนรายงาน

(ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการศึกษา	กิจกรรมของผู้เรียน/ปฏิรูปนิยม	กิจกรรมสนับสนุนของครูผู้สอน/ปฏิรูปนิยม
2.3 กำหนดวิธีการศึกษา 1. ร่วมกับนักเรียนวางแผนโดย - หาวิธีการศึกษาเรื่องนั้น ๆ - เลือกวิธีการที่เหมาะสม - กำหนดขั้นตอนวิธีการ ระยะเวลา แหล่ง เรียนรู้ และวิธีการนำเสนอผลงาน	1. กระตุ้นส่งเสริมให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ - คิดวิธีการศึกษาที่หลากหลาย - เลือกการศึกษาที่สามารถทำได้ - เลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสม - จัดทำเค้าโครงของโครงการงาน - ช่วยประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวก	

(ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการศึกษา	กิจกรรมของผู้เรียน/ปฏิรูปนิยม	กิจกรรมสนับสนุนของครูผู้สอน/ปฏิรูปนิยม
4. เขียนรายงาน	3. เขียนรายงานตามรูปแบบ 4. จัดทำเอกสารรูปเล่ม	
5. นำเสนอผลงาน	1. ศึกษาการนำเสนอที่หลากหลาย 2. เลือกวิธีการที่เหมาะสม 3. เตรียมการนำเสนอผลที่ได้จากการทำโครงการงาน คือ กระบวน	1. ให้คำปรึกษาในการเลือกวิธีการนำเสนอ 2. จัดบรรยากาศ/เวทีการนำเสนอ 3. ประเมินผลการทำโครงการงาน 4. ส่งผลงานของผู้เรียนเข้าร่วมแสดง/

	การศึกษาและผลที่ได้จากการศึกษา	ประกวด
การวัดผล ประเมินผล		วัดผล จากผลงาน/ ผลผลิตตาม เป้าหมาย/ตัวชี้วัด ด้วยเครื่องมือที่มี เกณฑ์หรือระดับ คุณภาพตามสภาพ จริงเชิงประจักษ์ ประเมินผล เพื่อ จำแนก เปรียบเทียบ จัดตำแหน่งจัดลำดับ เพื่อนำไปวิจัยหา สาเหตุ วิธีการ ปรับปรุง พัฒนา

- [2] ไพฑูรย์ ทิพย์สุข, 2562. **ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม**. แหล่งที่มา www.gotoknow.org. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2562.
- [3] ทองปลิว ชื่นชม. 2529. **ปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียน**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [4] พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์และคณะ. 2544. **ปรัชญาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [5] สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), 2562. **ข้อเสนอว่าด้วยการปฏิรูประบบการศึกษาไทย**. แหล่งที่มา <http://pokpong.org> สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2562.
- [6] สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ, 2562. **แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. <https://webs.rmutl.ac.th> สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2562.
- [7] เอกพงษ์ โตชัยศรี. 2562. **ไทยแลนด์ 4.0 กับปรัชญาการศึกษา**. แหล่งที่มา <http://www.sa.ac.th/> สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2562.

ที่มา : สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ (2562)

ดังนั้นที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรในศตวรรษที่ 21 เหมาะกับการจัดการศึกษาตามปรัชญาปฏิรูปนิยมเป็นอย่างยิ่งด้วยสถานการณ์ในด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน ยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำทายและซับซ้อน โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 จะเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรแบบยึดโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning : PBL) เป็นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนเกี่ยวข้องกับปัญหาในโลกที่เป็นจริง ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาและค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา นินนัน, 2559. **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. แหล่งที่มา

<https://www.gotoknow.org>. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2562

- [1] ดิเรก วรรณเศียร. 2562. **MACRO model : รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตแหล่งที่มา : www.regis.dusit.ac.th สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2562.